

ločenih za posebne namene, 23 tendarskih ladij in 2 Donavska monitora.

* *Dolg na kmetiji z 1 goldinarjem!* — *To se je tako-le godilo:* pred nekaterimi dnevi je bila pri c. k. okrožni sodnji v Reichenbergu na Českem eksekutivna dražba nekega posestva, ki je bilo sodnijsko cenjeno na 51.525 gold. Na tem posestvu bil je dolg z 10.000 vknjižen. Pri tretji eksekutivni dražbi pa je bil ta dolg z 1 gold. poplačan. Res, lepi časi!

Politične stvari.

Ozir na razprave o državnem proračunu v Dunajski zbornici poslancev.

Celih 14 dni trajal je proračunski boj; hude bombe so iz lastnega tabora letale na ministerstvo in prečudni konec vsega ravsa in kavsa bil je ta, da je bil proračun državnih dohodkov in stroškov za leto 1877. sprejet ravno tako, kakor da bi izviral od ministerstva milega vsej zbornici.

Priprost bralec našega lista, ki pa, ker mož veliko davka plačuje, se zanima za politiko domačo in vnanjo, nam je kratko pa dobro kritiziral kričanje ustavoverske stranke rekoč: „koliko prazne slame so zmlatili ti gospodje na Dunaji, in koliko bôba zmetali v steno!“

In v tem smislu sodijo proračunsko debato tudi vsi neodvisni in pošteni časniki.

Poglejmo, kaj „Reform“ piše o tej debati.

Vtisek, ki ga je razprava v zbornici poslancev naredila po svetu, nikakor ni prijeten. Domá v Avstriji je pač mnogo taci, ki se veselijo, da je ministerstvo o tej razpravi krvavi pot potilo od lastnih prijateljev, al oni dostavljajo: kaj nam koristijo taki junaki poslanci, ki sami ne znajo nič boljšega stvariti! Zunaj Avstrije pa si sovražniki njeni zadovoljni roké manejo in pravijo: gledite, kako Avstrijanci sami grob kopljejo Avstriji! — Gospodajoča stranka pa, ki je svoje ministre hotela le uničiti, a ne usmrtiti, pa je preslepa, da bi videla, koliko škode je z „mlačvo prazne slame“ učinila državi sami.

Dovolitev proračuna ni še zaupnica vladi; če ga ministerstvu nasprotna stranka dovoli, more to le za znamenje veljati, da ima do države Avstrije še zaupanje. In v tem smislu se more soditi pritrjenje državopravne stranke. Treba je tû ločiti zmagovalce dvojne vrste: so zmagovalci taki, ki si domišljujejo, da so zmagali, pa so le premagani bili, — in drugi so zmagovalci taki, ki še ne obhajajo zmage in so na videz zmagani, v resnici pa so zmagali. Na parlamentarnem bojišči vidijo se tudi mrtvi, in med temi je mnogo taci, ki mislijo, da so prav živi.

Vitez Schönerer, mož ustavaške stranke, je rekel: „Vsak državni zbor ima vladu tako, kakoršno zasluži.“ Mi pa — piše „Reform“ — drznemo si postaviti: „vsaka vlada ima tak državni zbor, kakoršnega zasluži, če je vlada vzeta iz večinske stranke.“

„Politik“ v mnogih člankih isto tako obsoja ustavoverno stranko, ki je svetu parlament pokazala, da mu ga ni para nikjer.

Čitajmo še, kaj Zagrebški „Obzor“ piše o glasoviti 14dnevni proračunski razpravi tako-le:

Dunajska zbornica poslancev končala je debato o proračunu ter se razšla za božične praznike. Morebiti bode podučno, ako se malo ozremo na to debato.

Pri debati vladala je nespornost, da ne rečemo razdor, med zbora večino in vladu. Vzroki tega razdora izvirajo še od enega časa, ko je sedanje

Dunajsko ministerstvo prevzelo vladino krmilo. Matadori ustavoverne stranke, bivši ministri, ljudje, ki Bog vedi kaj mislijo da znajo, obžalovali so nesposobnost vladine glave — kneza Auersperga in sovražijo birokrata Lasserja še od Schmerlingovega časa. Sprejeli so to ministerstvo samo zato, ker je spodrinilo grofa Hohenwarta in ker je kazalo, se ne bode dregalo v ustavo.

Toraj do te vlade stranka ni imela ne spoštovanja, ne ljubezni, in ne prepričanja, da je popolnoma zlozna s stranko. Delovanje vlade ni zveksalo spoštovanja, ni pomnožilo ljubezni. Vlada, razen direktnih volitev v državni zbor ni mogla z ničem izpolniti želj te stranke. Na postavodajnem polju se ravno oni nameni niso izpolnili, katere je stranka najbolj bila želela. Na polju financijelnem in narodno-gospodarskem se je vse obrnilo na slabše. Z Galicijo, Tirolom in Dalmacijo vlada ni smela tako gospodariti, kakor je hotela stranka. Večkrat se je pripetilo, da so federalni zastopniki morali in mogli braniti vladu proti njegovi lastni stranki.

Tleči ogenj švignil je v plamen, ko je knez Auersperg branil grofa Andrassy-a proti turkoflom državnega zbora in ko se je izvedelo za malomarnost vlade za Ogerske zahteve o banki.

Vsa ta nezadovoljnost združila se je in nakupčila v debati proračunovi. Skene je že mislil, da je treba le samo suniti, pa se bode vlada zrušila. Tako so prejšnji privrženci vladini metali na-njo divji ogenj. Branila se je, kakor je vedela in znala, in nobeden njenih nekdanjih prijateljev ni jej prihitel na pomoč.

A kaj se je zgodilo, ko je na koncu razprave o proračunu prišla beseda na to, ima se li proračun tej vladi potrditi, — vladi, o kateri je vsa razprava dokazala, da nima privržencev?

Zbornica poslancev je privolila proračun!

Zakaj? Zato, ker so zastopniki mižali o sto in sto napakah in jim lastna slabota ukazuje: „ali držati to ministerstvo, ali pa dobiti drugo, katero nam bode čisto protivno.“

Kdor umeje pretehtovati okolnosti v Evropi, v katerih se v obče nahajajo vlade, bode povsod zapazil taka znamenja. Je li to slabost? Ali so v resnici vsi oni ljudje oslabei popolnem, ki so nekdanj mislili in govorili, da bi mogli na svojih glavah vzdržati rušeče se nebo?

Ali je morebiti rušeče se nebo vendar trši od ljudskih glav?

Vse ima svoj čas: junaštvo in pridno delo trudoljubivih kmetov. A napredek je gotov le tam, kodar se umeje porabiti vselej pravi čas.

Premišljevanje ob koncu leta.

Pri nekaterih narodih je bila in je še navada, najemati ljudi, da za mrličem plakajo in glasno oznanjujejo dobre lastnosti njegove, ki so tedaj plačani za to, da žalujejo.

Škoda, da pri nas ni taka navada, kajti pojemajoče leto 1876. bi pač potrebovalo takih žalovalcev, vsaj pri nas, ker jaz ne vem skoro za nikoga, ki bo žaloval za mrličem, in tako bo enoletni stari zginil iz sveta neobžalovan, neobjekovan, ne solze ne bo za njim. Nasprotno! Marsikdo si bo olajšal prsi z zdihljem: „hvala Bogu, da je to leto pri kráji.“

Med takimi, ki za starim letom ne bodo žalovali, se predrznem biti jaz v prvi vrsti. Z dobrim vzrokom. Letina je bila za nas slaba na žitnem in političnem polju. Na jugu so zemljo gnojili obilno s Turško in krščansko krvijo, skonca je kazalo, da bo žetev dobra, a črni oblaki Evropske diplomacije in Slovanom so-

vražni krivec z Angleškega — to posebno je zakrivilo, da setev ni mogla kviško vkljub pridnemu prilivanju z Ruskega. Jesenska slana je potem vzela še to, kar je ostalo.

Nič boljše ni bilo pri nas. Poljska, žitna in vinska letina slaba, vsled te velika dragina. Na političnem polju nismo čisto nič pridelali, ker so z Dunaja in Pešta vedno prihajali mrzli vetrovi in hude plohe. Če je tedaj kaka reč še tako lepo kazala, prišel je nena doma piš in po nji je bilo.

Le eden je letos obilno žel, kosil in grabil, — eden, ki sam nič ne seje, namreč državni pravdnik. Ni ga bilo skoro tedna, da ni pograbil tega ali onega slovenskega časnika in če ob koncu leta pogleda v shrambo, kamor jih je spravljaj, gotovo je vesel visokega kupa, gotovo si zadovoljen mane roke, lahko gre in pije ga Silvestrov večer liter na račun obilne letine.

V kupu zaseženih listov je tudi več števil „Novic“. Prišle so v ta kup ne po naši krivdi, kajti pri nas se vsaka beseda, vsak stavek po dvakrat, trikrat prevdarja, predno pride v tisek. Vzrok konfiskacij „Novic“ je bil tedaj vselej le ta, da policija in državni pravdnik nista bila enakih misel z nami, za kar pa mi ne moremo biti odgovorni, ker se državni pravdnik ne dá prepričati, da je naša prava.

Za umirajočim letom tedaj Slovenci sploh in mi slovenski časnikarji posebej ne bomo mogli žalovati; za pogrebom mu bo šel k večjemu državni pravdnik, če je visokega kupa naštetih slovenskih časnikov vesel. Pa tudi drugi narodi obširne Avstrije ne bodo prelivali solz za njim in če bo hotelo kaj žalovalcev imeti, ne bo drugače, ko da si najame za drag denar takih, ki bodo vsaj solze in žalost hlinili.

„Le roi est mort — vive le roi!“ S starim letom smo pri kraju, veselimo se novega! Toda predno se človek kake reči veseli, mora vendar vsaj količkaj vzroka imeti za nado, da mu bo kaj veselega prinesla. Veliko je že dandanes prepovedanega, ne sme se vse pisati, niti govoriti, kar je bilo nekdanj dovoljeno, dokaz, da sistema stoji na jako slabih nogah, ker se vsakega kamnička boji; upati pa vendar je še vse dovoljeno, nad državni pravdnik še ne konfiscira. Upati ali nadjati se tedaj od novega leta vsega smemo, vprašanje je le: ali imamo kaj vzrokov v prihodnjem letu upati kaj boljšega?

Ne vem, kaj bi dal za to, da bi mogel na to vprašanje odgovoriti z odločnim „dá!“ Toda žalibog, tako ne morem odgovoriti, — vsaj po vsem ne. Utrjeno in opravičeno je le upanje do Boga, da nam bo dal boljšo poljsko, vinsko in drugo letino, če jo bomo zaslužili, ker je Bog pravičen, dobrotljiv in milostljiv. Ljudje, posebno tisti, ki so nam v političnem obziru nasprotniki, niso pravični, ne dobrotljivi, ne usmiljeni, ker nam pridržujejo še to, kar nam gre po božjem in človeškem pravu, kar mi vsakemu privoščimo in damo; to so pokazali že v brezštevilnih primerljajih — skoro vselej. Od teh se nam ni nič dobrega nadjati, če jih kaka sila ne primora, da nastopijo drugo pot, če Oni nad nami ne zasučé sedanjega teka drugače. To bo gotovo tudi storil, ker je pravičen; ali kdo sme reči, da se bo to že v prihodnjem letu njegovi modrosti primerno zdelo?

„Novice“ tedaj same ob sebi ne morejo nič veselega obetati niti na podlagi sedanjih razmer svojih bralcev spodbujati k veseli nadi; saj še same ne vedó, če ne bodo zopet v novem letu zapadle državnemu pravdniku in kolikokrat jih ta nemila osoda čaka. Obetati le zamorejo, da bodo, kakor dozda, tudi v prihodnje držale se strogo svojega načrta, bojevale se za pravice naroda in podajale mu raznovrstnih koristnih in potrebnih nauk.

Nikakor pa nočemo s tem premišljevanjem podirati nad svojih bralcev, marveč spodbujamo jih k daljni vztrajnosti. Kdor je stanoviten v trpljenju, temu je zmaga. Vsaka reč le nekaj časa trpi. Tudi nam Slovincem bo vreme se zvedrilo in solnce prijaznejše nam zasijalo. Stoječi na temeljnu prava ne vdajmo se!

J. A.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

VI.

Sodba večne pravice.

(Konec.)

„Kdo je ta „R. J.“? pa silim jaz dalje, „vam je znano ime!“

„Nič, nič! Jaz ga ne poznam“, hití Komar odgovarjati, „pustite me! Mene ni nihče ogoljufal za 100.000 gold., se mi je le zdelo. Vse sem si zmisli, nič ni res! Vstavite preiskavo!“

Vsi nazoči strmé nad takim govorjenjem. Le meni je vse jasno, zato ga prašam resno:

„Tedaj pripoznate in sprejmete pobotnico?“

„Jaz nič ne pripoznam, mene ni nihče opeharil, vse je zmišljeno, vse.“

V tem pride zdravnik, po katerega so bili poslali, prime Komarja za žilo in pravi z glavo majaje:

„Huda mrzlica. Nesite gospoda na posteljo!“

To se zgodi. Jaz nimam ničesar več opraviti, grem tedaj in sklenem, ako mogoče, Komarja prijeti zarad sleparjenja sodnije. Zato se posvetujem z državnim pravdnikom in ta mi pritrdi. Al ko drugo jutro izročim dotično sodnijsko vabilo slugi, da bi ga nesel Komarju, mi ta odgovori:

„Ne bo mogoče gospod sodnik.“

„Kako da ne?“

„Gospod Komar je ponoči umrl za mrtvoudom.“

„Roka božja“, pravim jaz sam pri sebi in vzamem vabilo nazaj.

Po tem takem je bila sodniji vsa podlaga za daljno preiskavanje vzeta in vsi spisi so šli „ad acta“ ali v koš. —

Leto po tem in še nekaj mesecev čez sem se seznanil z nekim inženirjem, čegar krstno ime je bilo Alfred. Imel je ljubo in krasno ženo, s katero je dekla nosila zavitek. Iz njega je gledal prav gladek otročji obraz in mati ga je srčno poljubovala.

„Kako je ime angeljčku?“ prašam pri neki ugodni priliki srečno mater.

„Rihard, kakor staremu očetu njegovemu.“

„Ali stari oče še živi?“

„Žalibog, da ne, sicer bi bil ves nor na nj. Še videl ga ni. Po pošti peljaje se zvrnil se je tako nesrečno, da je kmalu umrl. Za smrt njegovo smo še le zvedeli, ko je bil že več tednov pokopan. Brat moj je podal se potem v tisti kraj — jaz ne vem imena — in mu postavil na pokopališči majhen spominek.“

„Tako? Imate tudi brata?“

„Mar ne poznate inženirja J.? Pa morda ga še niste videli, ker je ravno zdaj na potovanji s svojo ženo, katero je pred mesecem dni vzel. O, kedar pride nazaj, vaju bom seznanila družega z drugim.“

„Mu ni ime Oskar?“